

Danas

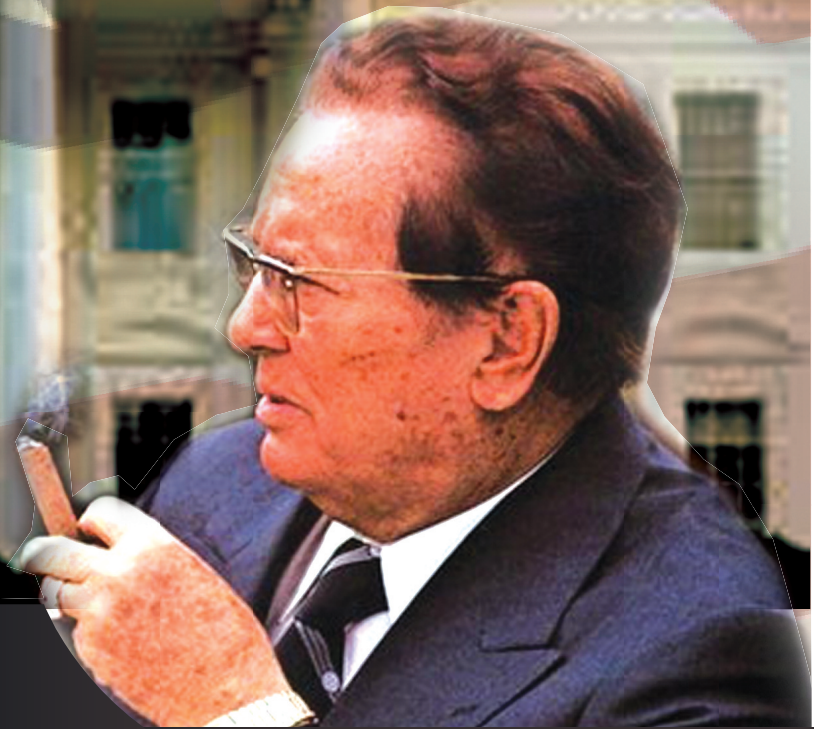
specijalni
prilog:
Tito u
SAD

50

GODINA

OD UBISTVA
DŽONA KENEDIJA

BILO JEDNOM U AMERICI
Predsednik Jugoslavije u
gostima kod 35. predsednika
SAD 35 dana pre atentata

Poslednji prijem u Beloj kući

**KENEDI Titu: Vi ste
najdraži gost**
**TITO Kenediju: Želim
vam dug život**

GORDAN BRKIĆ

.....

Sredina oktobra 1963. Do 22. novembra, kada je ubijen u Dalasu, Džonu Fildžeraldu Kenediju, 35. predsedniku Sjedinjenih Američkih Država, preostalo je tek nešto više od mesec dana života. A đavolski teška godina bila je iza njega. Upravo tih dana navršavala se prva obletnica Kubanske krize koja je, pokazaće se kasnije, bila najkritičniji događaj tokom celog Hladnog rata. Iako je iz igre živaca oktobra 1962. Kenedi izašao kao pobednik nad sovjetskim liderom Nikitom Hruščovom, za mnoge kod kuće bio je to jalov trijumf. Četiri meseca ranije, 26. juna 1963. predsednik SAD reći će ono čuveno „Ja sam Berlinac“ pred oko 450.000 stanovnika zidom opasanog Zapadnog Berlina. Ali, bez obzira na to koliko su jako odjeknule te reči, one nisu srušile zid koji će ostati netaknut narednih 26 godina. Osim toga, jedan drugi Amerikanac održaće nedugo posle Kenedija takođe istorijski govor i to bukvalno pod prozorom Bele kuće u kojoj stanuje predsednik SAD. U velikom finalu Marša na Vašington, Martin Luter King pred podjednako imponantnom masom 18. avgusta drži svoj čuveni

AMERIČKO-JUGOSLOVENSKI
ODNOS KRETAO SE KRIVUDAVOM
PUTANJOM, ŠTO JE NAROČITO
VIDLJIVO ZA VREME MANDATA
DŽONA FILDŽERALDA KENEDIJA.
OD USPONA DO PADA I NAZAD, OD
POVERENJA DO PODOZRENJA.
STICAJ OKOLNOSTI JE HTEO DA
JOSIP BROZ TITO BUDE
POSLEDNJI STRANI DRŽAVNIK
KOJEG JE 35. PREDSEDNIK PRIMIO
U BELOJ KUĆI, 35 DANA PRE
UBISTVA KENEDIJA U DALASU

govor „Danas imam san“, koji je simbolička najava pobeđe pristalica rasne ravnopravnosti u Sjedinjenim Državama. Uzavrelo u svetu, nije mnogo mirnije ni kod kuće.

Iako nije izgurao ni ceo mandat, Džon Kenedi je kao malo koji predsednik iz Ovalnog kabineta bio suočen sa komple-

ksnošću sveta. Na svom inauguracionom govoru januara 1961. godine izgovara čuveno: „Ne pitajte se šta vaša zemlja može učiniti za vas, već šta vi možete učiniti za nju... Ne pitajte se šta će Amerika učiniti za vas, već šta svi zajedno možemo učiniti za slobodu čovečanstva“. Tri meseca kasnije, sredinom aprila 1961, doživeo je apsolutni fijasko sa neuspehom invazije kubanskih kontrarevolucionara u Zalivu svinja, koji je organizovala CIA (ironično, Kenedijev protivkandidat na predsedničkim izborima Ričard Nikson progurao je plan kao potpredsednik Dvajta Ajzenhauera). Taj događaj je bespovratno odveo Fidela Kastro pod bezbednosni kišobran SSSR-a, što će eskalirati tokom pomenute Kubanske krize. Kenedi jedva da se smestio u Beloj kući, a u avgustu 1961. kreće gradnja Berlinskog zida, koji je materijalizacija nevidljive ali sveprisutne Gvozdene zavese. Čini se da Sovjeti imaju inicijativu na svim poljima. Na američko zaprepašćenje Jurij Gagarin 12. aprila 1961. dospeva u zemljinu orbitu, a Kenediju preostaje da prkosno izjavi kako će do kraja decenije Amerikanci stići na Mesec. Dobri odnosi sa „neobičnim komunistom“ Titom bili su mu potrebni.

Džon Kenedi se sa osmehom na licu i čašom u ruci obraća predsedniku Jugoslavije Josipu Brozu Titu u svečanoj trpezariji Bele kuće 17. oktobra 1963: „Zbog našeg poštovanja, našeg divljenja za predanu borbu vašeg naroda u proteklih 20 godina, zato što volimo da nam dođu gosti u Sjedinjene Države, gosti koji će da vide našu zemlju, naš narod, da razgovaraju sa njim, da steknu utisak o tome za šta se zalaže naša velika republika – zbog svih tih razloga, vi ste najdraži gost“. Tito u duplo dužem govoru poručuje Kenediju u završnici svoje zdravice: „Nadzavljam za dobro zdravlje i vaš dug život gospodine pred-

DŽON KENEDI SE SA OSMEHOM NA LICU I
ČAŠOM U RUCI OBRAĆA PREDSEDNIKU
JUGOSLAVIJE JOSIPU BROZU U SVEČANOJ
TRPEZARIJI BELE KUĆE 17. OKTOBRA 1963.

POSLEDNJI

PRIJEM U BELOJ KUĆI

Predsednik Jugoslavije Josip Broz Tito bio je poslednji državnik kojeg je u Beloj kući primio 35. predsednik SAD, Džon Ficdžerald Kenedi. Svečana večera uz prisustvo njihovih supruga Jovanke Broz i Džeki Kenedi dogodila se 17. oktobra 1963, tačno na godišnjicu Kubanske krize i samo 35 dana pre nego što će Kenedi biti ubijen u Dalasu, 22. novembra 1963. Tom prilikom dvojica državnika nazdravili su jedan drugome. Govori su integralno preneti

Džon Ficdžerald Kenedi

Josip Broz Tito

"Nazdravljam za dobro zdravlje i vaš dug život gospodine predsedniče i za prijateljstvo naroda SAD i Jugoslavije"

KENEDI J.B. TITU:
 Dame i gospodo, gospodine predsedniče, velika je satisfakcija svima nama da vam poželimo dobrodošlicu u Sjedinjene Države. Kako vama, tako vašoj supruzi, ministru spoljnih poslova, članovima vaše vlade. Vi ste ostvarili izvanrednu karijeru u ratu i u miru. Iako postoje razlike u pogledima između naših vlada, ova administracija, kao i moja dva prethodnika, predsednici Ajzenhauer i Truman, svi smo predano verovali u nezavisnost vaše zemlje i zajedno cenili vredne napore koji su preduzeti da se ta nezavisnost očuva. Zbog našeg poštovanja tog postignuća, našeg divljenja za predanu borbu vašeg naroda u proteklih 20 godina, zato što volimo da nam dođu gosti u Sjedinjene Države, gosti koji će da vide našu zemlju, naš narod, da razgovaraju sa njim, da steknu utisak o tome za šta se zalaže naša velika Republika - zbog svih tih razloga, vi ste najdraži gosti i prijatelji naroda SAD. Dajte nam do znanja da ste imali više razumevanja za nedovršenu želju naroda SAD da žive u miru i u svetu različitosti, svetu slobode, suverenih i nezavisnih država, onih koje mogu da doprinesu boljem životu svojih građana. To je najviši cilj Sjedinjenih Država, cilj naše spoljne politike, ali i naše unutrašnje politike. Zato, gospodine predsedniče, vi ste dobrodošli ovde. Bićete dobrodošli širom naše zemlje i nadam se da će vaša poseta doprineti jačanju prijateljstva i zajedničkih interesa naših naroda. Dame i gospodo, nadam se da će mi se pridružiti u zdravicu za dobrobit naroda Jugoslavije i za zdravlje predsednika Tita.

JOSIP BROZ TITO KENEDIJU:
 borio za nešto zaista progresivno. To takođe znači da danas mi treba da idemo istom stazom kada to ceo svet očekuje od svih nas i posebno velikih država, da se bore i čine napore za mir u svetu. Prešli smo dug put do vas jedino sa željom za saradnjom, da nađemo puteve za bolje razumevanje, tako da smo bili u junoameričkim državama. Te zemlje su nam bliske kako mi gledamo na probleme i kako očekujemo saradnju na očuvanju mira i međunarodne kooperacije. Želim posebno da iskoristim priliku da izrazim zahvalnost vladi Sjedinjenih Država i narodu SAD koji je, posle ratova u kojima je naša zemlja bila mnogo stradala, pružio pomoć kako bismo mogli u miru da se razvijamo i vratimo je na put napretka. Moja je potreba da ovom našom posećom iskazemo zahvalnost za vaš ljubazan poziv gospodine predsedniče, to nije samo još jedna kurtozna poseta već naša želja da dođemo i upoznamo se sa narodom Amerike. To znači da se naš narod

našu saradnju. Duboko sam ubeđen da će ova poseta i razmena stavova doprineti, mnogo pomoći za dalji razvoj odnosa i popočati put za stabilne odnose naših dveju zemalja. Mi smo danas na svojevrsnom raskršću. Vidimo na horizontu borju budućnost, i moja je velika želja da američki narod i američka vlada, zajedno sa ostalim mirolojubivim vladama i zemljama odigra odlučujuću ulogu tako da zajedničkim naporima možemo da očuvamo mir i obezbedimo mirolojubivi međunarodni razvoj i kooperaciju. Nazdravljam za dobro zdravlje i vaš dug život gospodine predsedniče i za prijateljstvo naroda SAD i Jugoslavije.

„HLADAN TUŠ“ NESVRSTANOSTI

Ocupljanje predstavnika nesvrstanih zemalja u Beogradu 1961. dogodilo se u složenom geopolitičkom trenutku. Osim Zaliva svinja i Berlinskog zida, situaciju komplikuju neke zemlje na Zapadu, prevashodno Francuska i Portugal, represijama protiv oslobodilačkih pokreta u svojim uskoro bivšim kolonijama. Iako Amerikancima nacionalno nije smetala Titova uloga u Trećem svetu, bilo im je jako stalo da se na Beogradskom samitu ne čuju povici protiv spoljne politike Vašingtona, a ako je moguće, istovremeno da se iz glavnog grada Jugoslavije horski uzvikne protiv sovjetskog ponašanja u Istočnoj Evropi. Skup predstavnika 25 zemalja i inače u to vreme nije slovio kao osnivački samit novog međunarodnog pokreta (nesvrstanost šezdesetih godina nije bila naročito bitna, kako je svojevremeno ocenio profesor i diplomata Predrag Simić; održane su svega dve konferencije: u Beogradu 1961. i u Kairu 1964, tek na Trećoj konferenciji u Lusaki 1970. godine Beogradskom samitu biće pridodat atribut osnivačkog skupa Pokreta nesvrstanih). Ipak, „antiamerički potencijal“ ovog skupa bio je prepoznat u Vašingtonu, a da bi predupredio halabuku u Beogradu, Kenedi čak šalje pozdravno pismo. Međutim, i Sovjeti (barem javno) podržavaju susret u glavnom gradu Jugoslavije.

DA LI SLUČAJNO ILI NE, BAŠ 1. SEPTEMBRA 1961, KADA JE POČINJAO BEOGRADSKI SAMIT, SSSR JE IZVEO NUKLEARNU PROBU, ŠTO JE PAŽNJU SVETSKIH MEDIJA SKRENULO SA OKUPLJANJA LIDERA TREĆEG SVETA

Da li slučajno ili ne, baš 1. septembra 1961, kada je počinjao Beogradski samit, SSSR je izveo nuklearnu probu, što je pažnju svetskih medija skrenulo sa okupljanja lidera Trećeg sveta. Tri dana posle, 4. septembra, Sovjeti su izveli i drugu nuklearnu probu, a dan kasnije

nedniče i za prijateljstvo naroda SAD i Jugoslavije" (integralne govore dvojice predsednika možete pročitati na duplerici ovog podatka). Titova želja za zdravlje i dug život Kenediju dolazi samo 35 dana pre nego što će 35. predsednik SAD biti ubijen. Posle tog susreta Kenedi kreće u predizbornu kampanju za svoj drugi mandat, izbori su sledeće godine, na prethodnim 1960. pobedio je konkurenta, republikanac Ričard Nikson sa samo 120.000 glasova razlike ili 0,2 odsto više. Ne zna hoće li se Nikson ponovo kandi-

DVOJICA PREDSEDNIKA SU BILI STARI ZNANCI. KENEDI JE KAO MLADI SENATOR BIO BROZOV GOST U BEOGRADU JOŠ 1951, U JEKU SUKOB A JUGOSLAVIJE SA SOVJETSKIM SAVEZOM I NJEGOVIM SATELITIMA

dovati (neće, Kenedijev potpredsednik Lindon Džonson će deklasirati Bariju Goldvoreru).

OD BELOG DVORA DO BELE KUĆE

Tito, s druge strane, nema ni izbliza tako velike brige kao njegov domaćin. Dve godine ranije, u Beogradu je održana osnivačka konferencija Pokreta nesvrstanih, o kojoj je američka ambasada izvestila

Stajt department da je bila organizovana iznenađujuće dobro i veoma uspešno za Jugoslovane. Tito, kao već priznati državnik u svetu, kod Kenedija vraća tokom svoje turneje po Južnoj i Severnoj Americi (bilo je to jedno od onih Brozovih „putovanja mira i prijateljstva“). Opasnog Staljina za vratom nema već skoro celu deceniju, raskol sa Informbiroom iz 1948. Josip Broz je ispeglao sa Nikitom Hruščovom. Do Beogradske deklaracije, koju su lideri Jugoslavije i SSSR-a potpisali 1956, maršal sa Dedinja je uspeo da izgradi

dobre odnose za Zapadom, prevashodno baš sa SAD, iz kojih je stigla masivna ekonomska i vojna pomoć. Iako nije zaboravio savet svog najvećeg disidenta Milovana Đilasa (pre njihovog razlaza) da se ne drži predugo uz NATO jer će zbog toga izgubiti vlast, Broz je shvatio posle intervencije Sovjeta u Mađarskoj i tragične sudbina Imre Nade, koji se sklonio u jugoslovensku ambasadu, a Jugoslovani su ga bukvalno „izručili“ Rusima, da bi povratak Istoku značio gubitak i vlasti i glave. Titu je trebala Amerika.

Izvor: Predsednička biblioteka Džona Ficdžeralda Kenedija, Boston; Autor infografike: Gordana Brkić

i treću, da bi Kenedi 6. septembra doneo odluku o obnavljanju američkih testova atomskog naoružanja. Istovremeno, Amerikanci su u Evropu poslali dodatni kontingent svoje vojske i naoružanja. U tako zapaljivoj situaciji, i u Vašingtonu, i u Moskvi su pažljivo slušali šta će reći predstavnici zemalja Trećeg sveta. I dok su druga dvojica rodonačelnika nesvrstanosti, Nehru i Nasr bili veoma zabrinuti (prvi je tražio hitne pregovore između dve super sile, drugi je upozorio da se svet kreće ka ivici katastrofe), istupanje Tita bilo je hladan tuš za Amerikance. Josip Broz je na izvestan način bio primoran da ublaženo govori o sovjetskoj politici, kao i da kaže da kapitalizam nema šansi u konfrontaciji sa komunizmom i slično (američki ambasador Džordž Kenan je rezignirano primetio da u njegovom govoru nije bilo reči s kojom se ne bi složio Hruščov) i zato što su neki drugi učesnici bili prilično bučni, naročito Fidel Kastro, koji je tražio osudu američkog kolonijalizma i imperijalizma.

Ovo je imalo prilično negativan odjek u Vašingtonu. Već sledeće godine u Kongresu su izglasani dokumenti kojima se uskraćuje finansijska pomoć Jugoslaviji, obustavlja izvoz rezervnih delova za avione, ukida status najpovoljnije nacije u trgovini. Ambasador Kenan se žestoko usprotivio ovim merama protiv Beograda, tražio je od Kenedija da spreči usvajanje antijugoslovenskih mera na Kaptol hilu, ali je predsednik SAD uzvratilo samo tihom podrškom (javno se držao po strani jer je u Kongresu imao tesnu većinu). Kenan je zbog toga podneo ostavku na ambasadorsku funkciju u julu 1963, svega tri meseca uoči Titove posete Vašingtonu. Američke „kontramere“ jugoslovenskoj strani svakako nisu bile potrebne, iako je Tito još 1956. samouvereno obavestio Ajzenhauera da zemlji sa brdovitog Balkana više neće da prima američku vojnu pomoć (ona je konačno prestala da stiže 1957, posle toga oprema je nabavljana na komercijalnoj osnovi). Da bi izgadio poljuljane odnose, u maju 1962. u posetu Vašingtonu stiže jugoslovenski državni sekretar za inostrane poslove Koče Popović. Sledeće godine u Beogradu je američki državni sekretar Din Rask.

OČINSKI ODNOS, SIMBOLIČAN GEST

Povodom inauguracije Džona Ficdžeralda Kenedija 20. januara 1961. Tito je u poruci izrazio uverenje da će se odnosi između dve zemlje i dalje razvijati u pravcu produbljivanja međunarodnog poštovanja, razumevanja i saradnje. Kenedi je odgovorio u istom smislu. Međutim, u Beogradu su u početku bili zabrinuti. Recimo, Kenedi je nastavio praksu koju je 1953. uveo njegov prethodnik Ajzenhauer da se održava Nedelja porobljenih nacija, kao podrška narodima koji žive pod stegama komunizma (tu praksu nastavili su svi potonji predsednici SAD). Tito i njegov ministar spoljnih poslova videli su u tome američku podršku nasilnom rušenju vlasti u Beogradu. Međutim, ispostaviće se da je Tito bio fasciniran Kenedijem, baš kao što je i na ovoga jugoslovenski maršal ostavio veoma jak utisak. U tom smislu ne čudi što je u nesvrstanoj i socijalističkoj Jugoslaviji Kenedi bio veoma popularan još za života, a naročito posle smrti, o čemu svedoči da jedan od najvećih novobeogradskih bulevara nosi njegovo ime. Kenedijeva popularnost uklapala se sa stavom oficijelnog Beograda da je eskalacija američke agresivne spoljne politike usledila pošto je Kenedija nasledio njegov potpredsednik Lindon Džonson, što će se naročito videti na primeru rata u Vijetnamu.

JOSIP BROZ BIO JE JEDAN OD PRVIH KOJI SE UPISAO U KNJIGU ŽALOSTI U AMBASADI SAD U BEOGRADU. TAMO SE ZADRŽAO SKORO SAT VREMENA, PRIČAO JE O NEDAVNOM BORAVKU U BELOJ KUĆI, O KENEDIJEVOJ DECI

Tito je posle susreta sa Kenedijem ostao u SAD skoro do kraja oktobra. Ubrzo po povratku kući stigla ga je vest iz Dalasa koja je šokirala ceo svet. Josip Broz bio je jedan od prvih koji se upisao u knjigu žalosti u Ambasadi Sjedinjenih Država u Beogradu. Tamo se zadržao skoro sat vremena, pričao je o nedavnom boravku u Beloj kući, o Kenedijevoj deci, svedoči tadašnji službenik američkog predstavništva u Jugoslaviji Milton Josi. A ataše za štampu ambasade iz tog perioda Volter Roberts, u čijoj kancelariji je Tito razgovarao sa američkim diplomatama prilikom upisivanja u knjigu žalosti, kaže da je jugoslovenski maršal imao očinsko odnošenje prema Kenediju. Roberts tvrdi da je Broz, kada se vratio u Beograd, svojim saradnicima rekao da želi nešto da učini za SAD. Saradnici su mu sugerisali da Jugoslavija potpiše Fulbrajtov ugovor, koji je omogućavao školovanje stranaca. U Beogradu su tri godine odbijali Fulbrajtovu stipendiju zato što američka strana nije pristajala da Jugosloveni biraju koga će slati na studije u Ameriku. A onda, 1964. u Beogradu je odlučeno da Fulbrajtov ugovor bude potpisan, a da na čelu komiteta za izbor stipendista bude Amerikanac, za šta Roberts veruje da se dogodilo kao Titov gest na klonosti prema tragično stradalom Džonu Kenediju.

TITOV GOVOR NA SKUPU NESVRSTANIH IMAO JE PRILIČNO NEGATIVAN ODJEK U VAŠINGTONU. VEĆ SLEDEĆE GODINE U KONGRESU SU DONETI DOKUMENTI KOJIMA SE USKRAĆUJE FINANSIJSKA POMOĆ, OBUSTAVLJA IZVOZ REZERVNIH DELOVA ZA AVIONE, UKIDA STATUS NAJPOVLAŠĆENIJE NACIJE U TRGOVINI. AMBASADOR KENAN SE ŽESTOKO USPROTIVIO OVIM MERAMA, TRAŽIO JE OD KENEDIJA DA IH SPREČI, ALI JE PREDSEDNIK SAD UZVRATIO SAMO TIHOM PODRŠKOM. KENAN JE ZBOG TOGA PODNEO OSTAVKU NA AMBASADORSKU FUNKCIJU U JULU 1963, SVEGA TRI MESECA UOČI TITOVE POSETE VAŠINGTONU

Džordž Kenan, Kenedijev ambasador Sjedinjenih Američkih Država u Beogradu 1961-1963.

ARHITEKTA HLADNOG RATA I ANĐEO ČUVAR JUGOSLAVIJE

Ambasador Sjedinjenih Američkih Država u Jugoslaviji od 1961. do 1963. Džordž Kenan bio je znatno više od karijernog diplomate u Stejt departmentu. Pomenimo činjenicu da je povodom postavljenja na službu u Beogradu ugledni Tajm na svojoj naslovnoj strani od 12. januara 1962. najavljuje njegov profil. Još krajem četrdesetih, tadašnji državni sekretar SAD Džordž Maršal (poznat po Maršalovom planu za obnovu posleratne Evrope) postavio je Kenana na čelo Direkcije za planiranje Stejt departmenta. Džordž Kenan tada je formulisao spoljnopolitičku strategiju SAD prema Istoku koja je nazvana „politika obuzdavanja“, a koje će se Vašington sa izvesnim promenama držati sve do pada Berlinskog zida i sloma Sovjetskog Saveza. Međutim, Kenan je imao i ideje zbog kojih je pao u nemilost u sopstvenom dvorištu, recimo on se protivio stvaranju NATO, zagovarao je demilitarizaciju i ujedinjene Nemačke.

JEDNA KENANOVA IDEJA JE BILA MANJE-VIŠE PRIHVAĆENA OD STRANE SVIH ADMINISTRACIJA DO POČETKA DEVEDESETIH GODINA PROŠLOG VEKA. TO JE POLITIKA SAD PREMA JUGOSLAVIJI. POSLE SUKOBA SA STALJINOM, KENAN JE UKAZAO NA „ERUDIVNU MOĆ TITA“ U KOMUNISTIČKOM SVETU, ODNOSNO DA NJEGOV PRIMER „ODBEGLOG“ KOMUNISTE OD MOSKVE MOŽE BITI VODILJA ZA OSTALE ISTOČNOEVROPSKE LIDERE

Međutim, jedna njegova ideja je bila manje-više prihvaćena od strane svih administracija do početka devedesetih godina prošlog veka. To je politika SAD prema Jugoslaviji. Posle sukoba sa Staljinom, Kenan je ukazao na „erudivnu moć Tita“ u komunističkom svetu, odnosno da njegov primer „odbeglog“ komuniste od Moskve može biti vodilja za ostale istočnoevropske lidere. Paradoksalno, ova politika će biti napuštena usled krvavog raspada Jugoslavije dok je na čelu Stejt departmenta bio Lorenz Iglberger (zamenik ministra spoljnih poslova SAD od 20. januara 1989. do 23. avgusta 1992; ministar od 8. decembra 1992. do 20. januara 1993). Iglberger je inače bio Kenanov saradnik u beogradskoj ambasadi, a uz Brenta Skuokrofta, kasnijeg savetnika za nacionalnu bezbednost, takođe Kenanovog kadrovika u Beogradu, u američkoj diplomatiji kolo-kvijalno je nazivan članom „jugoslovenskog lobija“.

Posle Maršala, krajem četrdesetih, Kenan je pao u nemilost. Najpre je premešten u odeljenje za Latinsku Ameriku, onda je manje od godinu dana bio ambasador u Moskvi. Razočaran, na kraju se usresredio na akademsku karijeru na Univerzitetu Princeton. Do njegove rehabilitacije je došlo sa izborom Džona Ficdžeralda Kenedija za predsednika SAD. Kenedi ga je lično pozvao i ponudio mu da bira između ambasadorskih pozicija u Varšavi i Beogradu. Zbog specifične pozicije Jugoslavije u međunarodnog poretka, nije se mnogo dvoumio. Osim toga, znao je i srpsko-hrvatski jezik, interesovao se za srpsko srednjovekovno nasleđe. O službovanju i boravku sa porodicom u Beogradu uvek je govorio pozitivno. O ovoj neobičnoj ličnosti koja je uticala na oblikovanje geopolitičkih prilika u svetu posle Drugog svetskog rata Danas je svojevremeno objavio feljton nastao iz knjige „Mister X“ Dragana Bisenića.